

QUEER STUDIES A ANALÝZA MEDIÁLNYCH REPREZENTÁCIÍ

doc. Mgr. Michal Bočák, PhD.

základné informácie o predmete	
kód predmetu	1ISMKm/QUEST/22
akademický rok	2024/2025
študijný program	mediálne štúdiá
stupeň štúdia	magisterský
zaradenie v OŠP	2. semester
záväznosť predmetu	výberový
rozsah výučby	2 P týždenne
spôsob hodnotenia	absolvovanie
počet kreditov	2

Rámcové informácie o predmete sú zverejnené v informačnom liste dostupnom cez verejný portál akademického systému MAIS – sekcia [Študijné programy](#) (detail príslušného predmetu po výbere ŠP).

PODMIENKY NA ABSOLVOVANIE PREDMETU

Predmet je hodnotený priebežne na základe nasledujúcich kritérií:

1. vypracovanie seminárnej práce – vlastné queer čítanie vybraného mediálneho textu (pokyny v osobitnom dokumente);
2. prezentácia výsledkov vlastnej analýzy na záverečnom kolokviu a zodpovedanie doplňujúcich otázok zúčastnených.

Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer čiastkových hodnotení. Inštrukcie týkajúce sa čiastkových hodnotení (napr. požiadavky na seminárnu prácu, termíny a pod.) budú podľa potreby spresnené na výučbe.

ÚČASŤ NA VÝUČBE

Účasť na výučbe je jedným z kľúčových faktorov úspešného absolvovania predmetu. Možno využiť 3 ospravedlnené absencie. Po prekročení uvedeného počtu absencií nie je možné predmet absolvovať. Pri neúčasti na čiastkovom hodnotení je študent/ka povinný/á neodkladne, najneskôr v poslednom týždni výučby absolvovať náhradný termín hodnotenia (dohodnutie termínu iniciuje študent/ka); inak bude za príslušné čiastkové hodnotenie udelená známka FX. Neskoršie príchody na vyučovanie a skoršie odchody z neho môže vyučujúci/a hodnotiť ako absenciu.

PRIPRAVENOSŤ A PARTICIPÁCIA

Úspešné absolvovanie predmetu je založené na dôkladnej priebežnej príprave. S požadovanými zdrojmi sa treba oboznámiť pred vyučovaním a na výučbe treba byť pripravený/á náležite sa zapájať do diskusie o aktuálnej téme (príprava sa riadi rámcovou náplňou stretnutí a priebežnými spresňujúcimi pokynmi).

ŠTUDIJNÉ MATERIÁLY

Vybrané študijné materiály sú dostupné v tíme predmetu v MS Teams.

ĎALŠIE POKYNY

Pri vstupe do vyučovacej miestnosti sa odporúča vypnúť si zvuky (aj vibračné zvonenie) mobilného telefónu. Štúdium si vyžaduje sústredenie pozornosti, študent/ka sa počas hodiny nemá venovať inej činnosti (esemesky, internet, príprava na iné hodiny a pod.). Zhotovovať akékoľvek záznamy (zvukové, fotografické, audiovizuálne) je na Prešovskej univerzite v Prešove bez predchádzajúceho súhlasu vyučujúceho zakázané. Pri nedodržaní týchto podmienok môže byť študent/ka vyzvaný/á, aby učebňu opustil/a; vylúčenie z hodiny z tohto dôvodu sa započíta ako absencia. Študent/ka má nárok na krátke opustenie vyučovacích priestorov (WC, užitie lieku a pod.) bez opýtania.

V prípade uzatvorenia dohody o náhradnom plnení povinností je povinná účasť na minimálne 50 % výučby. Ďalšie podmienky sú stanovené v dohode o náhradnom plnení povinností. Ak jestvujú či sa objavujú závažné okolnosti, ktoré bránia venovať sa štúdiu v plnej miere, vyučujúceho o nich možno bez obáv informovať. Situácii možno po vzájomnej dohode prispôbiť charakter prípravy.

RÁMCOVÁ NÁPLŇ STRETNUTÍ

Obsah prednášok a seminárov je rámcovo stanovený informačným listom predmetu. Rozloženie nasledujúcich tém do týždňov výučby sa pružne vyvíja v závislosti od prebraného učiva, pričom vyučujúci s predstihom oboznamujú študentov/ky s obsahom nasledujúcich stretnutí.

- Queer ako dynamický, procesuálny, fluidný koncept vzpierajúci sa definícii. Queer theory a/vs. queer studies.
- Pohlavie (*sex*), gender a túžba (*desire*): dôsledky interpretácie Judith Butler.
- Konštrukcia subjektu prostredníctvom pohlavia, genderu a túžby: Eve Kosofsky Sedgwick.
- „Normálne“ vs. „nenormálne“ v oblasti pohlavia/genderu/sexuality: Gayle Rubin. Normativita, transgresivita, subverzivita identít a praktík.
- Identita: fluidita, intersekcionalita. Stabilizácia a destabilizácia identity: politika identity, strategický esencializmus, dekonštrukcia. LGBTI(AQ...) identity vs. queer „identity“.
- Queer media studies. Sociálne a mediálne reprezentácie z konštruktivistického/diskurzívneho pohľadu. Základné metódy analýzy.
- Queer čítanie (queer reading) ako diskurzívna praktika a technika interpretácie mediálnych textov.
- Gayské a lesbické komunity: normativizácia vs. variabilita, mainstream vs. alternatíva. Identity sociálne akceptované vs. identity konzumné.
- Trans* vs. cisgender. Transgenderové prechody. Intersex(-ualita). Asexualita.
- Hegemónia heterosexuality: heteronormativita, heterosexizmus, homo-/bi-/transfóbia.
- Mainstreamová vs. alternatívna gayská a lesbická mediálna produkcia (fiktívne žánre, reality TV, dokumentaristika, pornografia).
- Queer mediálna produkcia.
- Pornografia ako diskurzívny priestor re-/definície identít. Mainstreamová vs. alternatívna pornografická produkcia.

ODPORÚČANÉ ŠTUDIJNÉ ZDROJE

- BOČÁK, M., 2009. Porno, metro, sporno: súčasná gay/queer kultúra a heterosexuálne maskulinity. In: *Kultúra – Média – Komunikácia Speciál*. Roč. 1, č. 2.
- BOČÁK, M., 2024. *Queer identity v mediálnych reprezentáciách: Teoretické východiská analýz* [online]. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove vo Vydavateľstve Prešovskej univerzity. Dostupné z: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bocak9>
- BUTLER, J., 1993. Critically Queer. In: *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies*. Roč. 1, č. 1. [český preklad: BUTLEROVÁ, J., 1999. Kritické teploušství. In: *Filozofický časopis*. Roč. 47, č. 5.]
- BUTLER, J., 1999. *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. 2. vyd. New York – London: Routledge. [slovenský preklad: BUTLER, J., 2003. *Trampoty s rodom: feminizmus a podrývanie identity*. Bratislava: Aspekt.]
- DAVIS, G. a G. NEEDHAM, eds., 2009. *Queer TV: Theories, Histories, Politics*. Abingdon – New York: Routledge.

- DEMČIŠÁK, J., 2015. *Kategória queer a jej analytický potenciál*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave.
- DIXON, W. W., 2003. *Straight: Constructions of Heterosexuality in the Cinema*. New York: State University of New York Press.
- DOTY, A., 1997. *Making Things Perfectly Queer: Interpreting Mass Culture*. 2. vyd. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- DYER, R., 2002. *The Culture of Queers*. London – New York: Routledge.
- HALPERIN, D. M., 2003. The Normalization of Queer Theory. In: G. A. YEP, K. E. LOVAAS a J. P. ELIA, eds. *Queer Theory and Communication: From Disciplining Queers to Queering the Discipline(s)*. New York: Harrington Park Press.
- JANSOVÁ, I., J. JEDLIČKOVÁ a E. CHLUMSKÁ, 2015. *Boření mýtů: K současné neheteronormativní televizní seriálové produkci*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- KOBOVÁ, Ľ., 2011. Queer a podryvanie identity: queer teória a feminizmus. In: Z. KICZKOVÁ a M. SZAPUOVÁ, eds. *Rodové štúdiá: súčasné diskusie, problémy a perspektívy*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- MARCUS, S., 2005. Queer Theory for Everyone: A Review Essay. In: *Signs: Journal of Women in Culture and Society*. Roč. 31, č. 1.
- RUBIN, G. S., 1999. Thinking Sex: Notes for a Radical Theory of the Politics of Sexuality. In: R. PARKER a P. AGGLETON, eds. *Culture, Society and Sexuality: A Reader*. London – Philadelphia.
- SEDGWICK, E. K., 1994. *Tendencies*. London: Routledge.
- SEDLÁČEK, L., 2009. Asexualita v kontextu genderových stereotypů a očekávání. In: *Kultura – Média – Komunikace Speciál*. Roč. 1, č. 2.
- ŠMAUSOVÁ, G., 2002. Proti tvrdošíjně představě o ontické povaze gender a pohlaví. In: *Sociální studia*. č. 2.

POZNÁMKY

Predmet sa zameriava na interpretáciu ľudského tela a sexuality v ich rozmanitých (i nenormatívnych) podobách; osobitná časť mieri na interpretáciu mediálnej produkcie s uvedenou tematikou. Na výučbe budú na analytické účely v nevyhnutnej miere využívané ukážky sexuálne explicitných mediálnych textov (vrátane pornografickej produkcie); nevyhnutnou súčasťou analýzy môže byť i sexuálne explicitná lexika.

Zápisom na predmet študent/ka potvrdzuje svoju plnoletosť (t. j., má minimálne 18 rokov), úplnú oboznámenosť s obsahom informačného listu a náplňou predmetu a dobrovoľne vyjadruje informovaný súhlas so svojou účasťou na priamej výučbe, zahŕňajúcou analýzu sexuálne explicitných materiálov. V prípade nesplnenia uvedených podmienok nie je účasť na výučbe možná. Ak študent/ka považuje náplň predmetu za urážlivú či inak cíti, že vzhľadom na obsah predmetu by mal/a problém absolvovať ho, vyučujúci mu/jej dôrazne odporúča, aby si tento predmet nezapísal/a.

Napriek tomu, že účasť na výučbe je nevyhnutnou súčasťou absolvovania predmetu, vyučujúci si uvedomuje, že rozprávanie o niektorých témach či sledovanie určitých obsahov môže byť z akýchkoľvek dôvodov nepríjemné. Preto vždy s dostatočným predstihom informuje študentov/ky o pripravovanej téme či obsahu audiovizuálnej ukážky a študentovi/ke priznáva právo opustiť na nevyhnutný čas vyučovacie priestory, a to aj v priebehu projekcie, ak študent/ka bude pri jej sledovaní pociťovať diskomfort. Na predmete sa predpokladajú schopnosti otvoreného, kritického myslenia a reflexie rozmanitosti telesných a genderových konfigurácií a sexuálnych prejavov. Netolerujú sa prejavy akejkoľvek neznášanlivosti, najmä vo vzťahu k pohlavným, genderovým, sexuálnym, etnickým, rasovým, triednym inakostiam či dizabilitám.